

TÁRSASÁGI ÜGYEK

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 2023. június 28-i közgyűlése

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 2023. június 28-án tartotta a következő közgyűlést az ELTE BTK épületében (1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A). A napirendi pontok a következők voltak: 1. Megnyitó; 2. Az alapszabály módosítása; 3. Részleges tisztújítás; 4. Az alapszabály módosításának, valamint a változásokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabálynak az elfogadása.

1. Juhász Dezső főtítkár megnyitja a közgyűlést, köszönti a jelenlévőket, valamint tájékoztatja őket, hogy a Társaság elnöke, Kiss Jenő akadályoztatva van; erre tekintettel az alapszabály IV. 16. pontjában foglaltak szerint a főtítkár látja el a levezető elnöki teendőket. Bejelenti, hogy az alapszabály IV. 17. pontja értelmében a jegyzőkönyvvezetői feladatokat Slíz Marianna Ilona jegyző látja el. Az alapszabály IV. 18. pontja alapján a jegyzőkönyv hitelesítésére Klemmné Gonda Zsuzsa és Bölcскеi Andrea rendes tagokat kéri fel, akik az alapszabály IV. 15. pontja értelmében egyúttal szavazatszámllálók is lesznek.

A levezető elnök megállapítja, hogy a Társaság 2023. június 20. napján 15:00 órára összehívott közgyűlése a megjelent rendes tagok számára tekintettel (11 fő) határozatképtelen volt, ezért került sor a jelen (megismételt) közgyűlés összehívására. Megállapítja, hogy az alapszabály vonatkozó rendelkezése értelmében a jelen megismételt közgyűlés a tagok számára tekintet nélkül – de legalább öt szavazásra jogosult tag jelenlétében – határozatképes, ennek megfelelően a közgyűlés megtartható és határozatképes. Megállapítja továbbá, hogy a jelen közgyűlésen jelenleg huszonhét fő szavazásra jogosult rendes tag van jelen. Ezt követően ismerteti a közgyűlés napirendi pontjait (lásd az 1. pontban). Hozzászólás nem hangzott el.

A levezető elnök tájékoztatja a megjelenteket, hogy a Ptk. 3:19. § (2) bekezdése értelmében a határozatok meghozatalakor ki számít szavazóképes tagnak. Ezek után megállapítja, hogy a megjelent rendes tagok 100%-a továbbra is jelen van, a közgyűlés határozatképes, majd szavazást rendel el a napirendről. A közgyűlés egyhangú szavazással, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadja a napirendi pontokat.

2. A levezető elnök előadja, hogy indokoltá vált a választmány létszámát felemelni, egyben javasolja annak 3 (három) fővel, 38 (harmincnyolc) főre történő emelését, oly módon, hogy annak automatikusan tagjává válnak a Társaság 8 (nyolc) vidéki csoportjának elnökei, valamint 1 (egy) további fő. Megállapítja, hogy a jászberényi és a veszprémi csoport kivételével a vidéki csoportok elnökei (6, azaz hat fő) már most is a választmány tagjai, így a 3 (három) fő a jászberényi és veszprémi csoport elnökét (Kalcso Gyula és Navracsics Judit, automatikus tagság) és egy 1 (egy) további választott választmányi tagot jelentené. Javasolja továbbá a Társaság vidéki csoportjainak feltüntetését az alapszabályban. Hozzászólás nem hangzik el.

A levezető elnök megállapítja, hogy a megjelent rendes tagok 100%-a továbbra is jelen van, a közgyűlés határozatképes, majd elrendeli a szavazást.

A közgyűlés egyhangú szavazással, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadja a választmányi tagságra tett javaslatokat. Ennek értelmében az alapszabály IV. 44. és IV. 52. pontjának szövege az alábbiak szerint módosul:

44. *A Választmány 38 (harmincnyolc) tagból áll. A Választmány tagjai tisztségüknél fogva az Elnökség tagjai, a Jegyző, az Ellenőr, a Pénztáros, valamint a Szakosztályok Elnökei, továbbá a vidéki csoportok (8) elnökei. A Választmány többi tagját a tisztújító Közgyűlés választja meg egyszerű szótöbbséggel. A jelöltekre egy a Választmány által kiküldött bizottság tesz javaslatot, melyet az egyik Alelnök vezet. A Választmány tagjaiul a Közgyűlés 5 (öt) év időtartamra olyan rendes tagokat választ, akik tevékenyen részt vesznek a Társaság munkájában. Az 5 (öt) éves ciklus közben megszűnő megbízatású választmányi tag helyére megválasztott új választmányi tag megbízatása a ciklusból még hátralévő időre szól.*

52. *A Társaság vidéki csoportokat is működtethet. A vidéki csoportok tevékenységét a csoportok elnöke és titkára a Társaság Elnökségével egyetértésben szervezi és irányítja. A vidéki csoportok tisztségviselőiket maguk választják meg.*

A Társaság vidéki csoportjai:

- Debreceni;
- Egri;
- Jászberényi.
- Nyíregyházi;
- Pécsi;
- Szegedi;
- Szombathelyi;
- Veszprémi.

A levezető elnök előadja, hogy a zökkenőmentesebb ügyintézés érdekében indokolt a képviselet rendjét módosítani akként, hogy a Társaságot az elnök, valamint a főtitkár önállóan legyen jogosult képviselni. Hozzászólás nem hangzik el. A levezető elnök megállapítja, hogy a megjelent rendes tagok 100%-a továbbra is jelen van, a közgyűlés határozatképes, így elrendeli a szavazást.

A közgyűlés egyhangú szavazással, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadja az elnök és a főtitkár képviseleti jogára vonatkozó javaslatokat. Ennek értelmében az alapszabály IV. 62. és IV. 73. pontjának szövege az alábbiak szerint módosul:

62. *Az Elnök feladatai:*

- a) a Közgyűlés és az elnökségi ülések levezetése,
- b) konferenciák és más rendezvények szervezése,
- c) a Közgyűlésről felvett jegyzőkönyv hitelesítésére felkérés,
- d) a Társaság működésének irányítása,
- e) a Társaság képviselete.

73. A Társaságot az Elnök, valamint a Főtitkár **önállóan** képviselik. A képviselet előbbi rendje a bankszámla feletti rendelkezésre is irányadó.

3. A levezető elnök előadja, hogy a Társaság elnökségében változtatások váltak szükségessé: Kiss Jenő lemondott elnöki, Honti László pedig alelnöki tisztségéről; erre tekintettel a választmány az alábbi jelöléseket terjesztette a közgyűlés elé:

- a megüresedő elnöki pozícióra Juhász Dezső főtitkárt;
- a megüresedő alelnöki pozícióra Maticsák Sándor István rendes tagot;
- a megüresedő főtitkári pozícióra Farkas Tamás Zsolt titkárt;
- a megüresedő titkári pozícióra Kocsis Zsuzsannát, a Magyar nyelvi szakosztály eddigi titkárát;
- a megüresedő Magyar nyelvi szakosztályi titkári pozícióra Hámori Ágneszt javasolja.

A fentiekre tekintettel Juhász Dezső lemond főtitkári, Farkas Tamás Zsolt titkári, valamint Kocsis Zsuzsanna a Magyar nyelvi szakosztály titkári tisztségéről.

Juhász Dezső a választásokban való személyes érintettsége okán felkéri Hoffmann István alelnököt, hogy a választást vezényelje le.

Hoffmann István előadja, hogy az alapszabály vonatkozó pontja értelmében a szavazás személyi kérdésekben minden esetben titkosan történik, de előtte mód van kérdésekre és hozzászólásokra. – Hozzászólás nem hangzik el.

Hoffmann István előadja továbbá, hogy az Alapszabály IV. 56. pontja értelmében az 5 (öt) éves ciklus közben megszűnő megbíztatású tisztségviselő helyére megválasztott új tisztségviselő megbíztatása a ciklusból még hátralévő időre (2026. szeptember 24-ig) szól.

Hoffmann István megállapítja, hogy a megjelent rendes tagok 100%-a továbbra is jelen van, a közgyűlés határozatképes, majd szavazást rendel el.

A titkos szavazás eredménye:

Juhász Dezső

igen szavazatok száma: 24 arány: 92%

nem szavazatok száma: 0 arány: 0%

tartózkodás: 2 arány: 8%

Maticsák Sándor István

igen szavazatok száma: 24 arány: 92%

nem szavazatok száma: 0 arány: 0%

tartózkodás: 2 arány: 8%

Farkas Tamás Zsolt

igen szavazatok száma: 24 arány: 92%

nem szavazatok száma: 0 arány: 0%

tartózkodás: 2 arány: 8%

Kocsis Zsuzsanna

igen szavazatok száma: 23 arány: 88%

nem szavazatok száma: 0 arány: 0%

tartózkodás: 3 arány: 12%

Hámori Ágnes

igen szavazatok száma: 23 arány: 88%

nem szavazatok száma: 0 arány: 0%

tartózkodás: 3 arány: 12%

Ennek értelmében a közgyűlés titkos szavazással, 2026. szeptember 24-éig tartó határozott időtartamra elnöknek választja Juhász Dezsőt, alelnöknek Maticsák Sándor Istvánt, főtitkárnak Farkas Tamás Zsoltot, titkárnak Kocsis Zsuzsannát, a Magyar nyelvi szakosztály titkárnak pedig Hámori Ágnest.

A levezető elnök a választmány választott tagjának javasolja Kiss Jenő rendes tagot. Hozzászólás nem hangzik el. A levezető elnök megállapítja, hogy a megjelent rendes tagok 100%-a továbbra is jelen van, a közgyűlés határozatképes; elrendeli a szavazást. A titkos szavazás eredménye: a közgyűlés egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül támogatja Kiss Jenőnek választmányi taggá választását, határozott időtartamra, 2026. szeptember 24-ig.

4. A levezető elnök előadja, hogy a fenti határozatokban foglaltakra tekintettel szükséges elfogadni az alapszabály módosítását, valamint a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabályt is, egyben ismerteti az alapszabály módosításának tervezetét. Hozzászólás nem hangzik el. A levezető elnök megállapítja, hogy a megjelent rendes tagok 100%-a továbbra is jelen van, a közgyűlés határozatképes; elrendeli a szavazást.

A közgyűlés nyílt szavazással, egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadja az alapszabály módosítását, valamint a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabályt.

A levezető elnök megköszöni a tevékeny közreműködést és a közgyűlést berekeszti.

JUHÁSZ DEZSŐ

Magyar Nyelvtudományi Társaság
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

E. Abaffy Erzsébet

(1928–2023)

E. Abaffy Erzsébet halálával egy nagy nyelvész-nemzedék utolsó tagja távozott az élők sorából. Olyan nemzedék volt ez, amely évtizedeken át meghatározó szerepet játszott a magyar nyelvtudomány művelésében, s amely a tudányszeretet és a tanári hivatástudat

példájaként él a hajdani tanítványok – a mai szeniorok – emlékezetében. E nemzedék tagja volt Benkő Loránd, Berrár Jolán, Kázmér Miklós, továbbá Bárczi Géza tanítványi köre, amelyhez E. Abaffy Erzsébet is tartozott.

Első helyen azt idézném fel vele kapcsolatban, hogy egész szakmai életútja az egyetemi oktatáshoz kötődik. Pályája a Debreceni Egyetemen kezdődött: itt folytatta tanulmányait magyar–latin szakon 1951-ig, itt lett Bárczi Géza hűséges tanítványa és közeli munkatársa olyan kollégák társaságában, mint D. Bartha Katalin, B. Lőrinczy Éva, Papp László és felesége, P. Hidvégi Andrea, valamint Szathmári István. Ők valóságos családot alkottak mesterük körül, s amikor az Eötvös Loránd Tudományegyetemen 1952-ben létrejött a II. sz. Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Bárczi Géza azzal a feltétellel vállalta el ennek vezetését, ha munkatársait is magával hozhatja Budapestre. E. Abaffy Erzsébet fiatal egyetemi oktatóként itt folytatta tovább pályáját. 1970-ben, amikor Bárczi Géza nyugdíjba menetele után a két nyelvész tanszék profilja és új neve kialakult, ő a Benkő Loránd által vezetett Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárastani Tanszék (mai nevén a Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék) tagja lett. Itt dolgozott 1998-ig, meghatározó szerepet töltve be e közösség munkájában. Ha számolunk azzal, hogy az egyetemi oktatásban már diákkorától részt vett, s pályája végén a tanszéki munkálatokban nyugdíjasként is tovább tevékenykedett, egy több mint 50 évet átfogó, egységes szellemű és rendkívül sokoldalú szakmai útra emlékezhetünk.

1998-ban, 70. születésnapja alkalmából e folyóirat lapjain köszöntöttem őt. Pontosabb szavakkal: annak tudatában, hogy ő minden nyilvános köszöntést a leghatározottabban elhárít, írásomban arra törekedtem, hogy munkásságának eredményeit és tanári habitusát állítsam a középpontba. Így ezúttal rövidebben szólok róla, felidézve először is azokat a fő tudományterületeket, amelyeket munkáival gazdagított. Ezek közé tartozik – időrendben elsőként – a misszilisek kutatása, mely az 1960-as években egészen új irányként jelent meg a magyar nyelvtörténetben. A második hatalmas terület az igejelezés és az igeragozás története, amelyet a BENKŐ LORÁND főszerkesztésében megjelent nagy szintézis, A magyar nyelv történeti nyelvtana keretében dolgozott fel. Ehhez szorosan kapcsolódott még egy tevékenysége: a fenti műnek egyik szerkesztője is ő volt.

Harmadik nagy tudományterületként a hangtörténeti kutatások emelkednek ki. E téren – számos korábbi tanulmánya után – a nagy összefoglalás a fentieknél később, 2003-ban jelent meg egy újabb szintézisben, a KISS JENŐ és PUSZTAI FERENC által szerkesztett Magyar nyelvtörténetben. E kötet általa írt hangtörténeti fejezetei korszakról korszakra haladva tekintik át a hangrendszer és a hangváltozások történetét az ősmagyar kortól az újabb magyar korig. Ennek kapcsán külön figyelmet érdemel a szerkezet: minden fejezet először bemutatja a hangrendszert az adott korszak elején, majd számba veszi (számos új szempont figyelembevételével) a hangváltozásokat a korszak folyamán, végül áttekintést ad a korszak végének állapotáról. A rendszertani szemlélet egész különleges módon nyilvánul meg egy záró fejezetben, amelyet mintegy ráadásként kap az olvasó a következő címmel: „Összefoglaló áttekintés a fonémarendszer legfontosabb változásairól”. Ha erre a megközelítési módra a felhasználó (adott esetben az egyetemi hallgató, a doktorandusz vagy az érett kutató) szemszögéből nézünk, csak elismeréssel adózhatunk a benne megnyilvánuló kristálytisza logika és áttekinthetőség előtt.

Ezek a tulajdonságok E. Abaffy Erzsébet valamennyi munkáját jellemzik. Ez bizonyára összefügg azzal, hogy az ő esetében a kutatói és a tanári attitűd tökéletes harmóniában

volt egymással. Előadásai és szemináriumai is azt az élményt nyújtották, hogy gondolkodásának vezérfonalát az összefüggések feltárásának a vágya jelenti, s ehhez mindig világos előadásmód társul. Pedagógiai irányelveit így lehetne összefoglalni: következtesség, szigorúság, igazságosság. Ezekkel teljes összhangban volt érdeklődése, nyitottsága és jóindulata. A hallgatókkal való közös munka a kötelező órákon túl más területeken is fontos volt számára. Azok, akik ma a misszilisek olvasásának és átírásának a szakemberei, többnyire tőle tanulták a mesterség titkait. Amikor 1987 és 1997 között a Régi Magyar Kódexek sorozat tanszéki munkálatait irányította, kötetek egész sora látott napvilágot, egyik-másik kifejezetten saját tanítványainak a közreműködésével.

Azt a lendületes munkát, amelyet 70 éves kora fölött is folytatott, egy fájdalmas fordulat szakította félbe. Szeretett férje, Egri Péter irodalomtörténész, az ELTE Angol Tanszékének professzora súlyos betegség után 2002-ben elhunyt. E csapás nyomán E. Abaffy Erzsébet a teljes visszavonulást választotta. Leköltözött kettejük kedves helyére, Balatonfüredre, s csak távoli kapcsolatot tartott fenn kollégáival. Ehhez hozzátennem: többen örzünk tőle kedves válaszeveleket.

Emberi habitusához visszatérve valamit még el kell mondani: saját személyét és teljesítményét soha nem helyezte előtérbe. Amilyen határtalan kötelességtudattal végezte minden munkáját, következetesen magára vállalva a közérdekű feladatokat, olyan mértékben került a személyes érvényesülésnek még az árnyékát is. Ez a magatartás ma már sokak számára elképzelhetetlen, talán érthetetlen is. Mégis: volt egy nemzedék, amely nagy mestereitől az önzetlen tudományoszeretet eszményét kapta örökségül, ezt követte, és ezt adta tovább.

KOROMPAY KLÁRA
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Csúcs Sándor 80 éves*

A Magyar Nyelvtudományi Társaság Finnugor Szakosztályának ülésén Csúcs Sándor emeritus professzor köszöntésére gyűltünk össze, ismét egy kerek évforduló, mégpedig a 80. születésnap alkalmából. A nyolcvan év, ünnepeltünkre tekintve, hihetetlennek tűnik, azonban ha áttekintjük eddigi, sokoldalúan kiváló életművét, azt mondhatjuk, hogy ezen tudományos teljesítményhez kétségkívül idő, elmélyülés és sok kutatómunka kellett. Így tekintve már hihetőbbnek tűnik a nyolcvan év.

Hiszen Csúcs Sándor az MTA doktora az uráli nyelvek szakterületén, ezen belül a permisztika kiemelkedő kutatója, egyetemi tanár, a PPKE Finnugor Tanszékének elindítója, a Reguly Társaság megalapítója és – rövid szünet után – jelenleg is elnöke, a Finnugor Világ szerkesztőbizottságának elnöke és szerkesztője. Főbb kutatási területei a finnugor összehasonlító nyelvészet és az etimológiai kutatások, valamint a tudománytörténet. Mindezek mellett tevékenységében jelentős az egyetemi oktatás, a tudományos szervezés és a tudományos ismeretterjesztés is. És lehetne bővíteni a sort.

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2023. április 11-i ülésén.

Mivel ünnepeltünk szakmai munkásságának áttekintését megtette 10 évvel ezelőtt, ugyancsak a Nyelvtudományi Társaság Finnugor Szakosztályának felolvasó ülésén elmondott köszöntőjében CSEPREGI MÁRTA (l. MNy. 2013: 372–374), így az általa összefoglalt pályaképet – mindenki figyelmébe ajánlva – nem ismétlem meg. Még 10 évvel korábban pedig, a hatvanadik születésnap alkalmából *Permistica et Uralica* címmel készült ünnepi kötet (MOLNÁR–ZAI CZ szerk. 2003). Ebben Csúcs Sándort KERESZTES LÁSZLÓ köszöntötte, tudományos munkásságát ZAI CZ GÁBOR mutatta be, publikációs jegyzékét pedig MOLNÁR ZOLTÁN közreműködésével állították össze. Az örvendetesen bővülő munkásságjegyzék azóta az interneten is elérhető,¹ az ünnepi kötet azonban könyvritkasággá vált, antikvár példány sem lelhető fel.

Teljes életpálya-áttekintés helyett ezúttal az utóbbi tíz évről szólnék, illetve az udmurt stúdiumok szempontjából emelnék ki néhány nagy hatású korábbi monográfiát. Ugyanis ünnepeltünket a finnugrisztika felé az udmurt nyelv indította el, és ez a szakterület az elkövetkező évtizedekben is központi helyet töltött be munkásságában. Ennek alátámasztására idézek egy vele készült interjúból, amit KISS GÁBOR készített néhány évvel ezelőtt: „Gimnáziumi orosz tanáromtól, Víz Istvántól hallottam először az udmurtokról (korábbi elnevezéssel votjákokról). Valami csoda folytán a hatóságok megengedték, hogy egy itt szolgáló udmurt nemzetiségű szovjet katona néhányszor felkeresse őt a lakásán, ahol udmurt nyelvű hangfelvételeket készíthetett vele. Ezeket aztán én is meghallgathattam. Víz tanár úr néhányunkat elvitt egy járszági nyelvjárásgyűjtésre. Ez is nagy élmény volt. Amikor felvettek az egyetemre, rögtön elkezdtem udmurtul tanulni, illetve jártam Lakó György professzor speciális kollégiumára.”²

Az interjú a 2019-ben megjelent tudományos ismeretterjesztő mű, a *Miért finnugor nyelv a magyar?* (CSÚCS 2019a) kiadása alkalmából készült. A címében kérdésként megfogalmazott állítás igazolására felsorakoztatott adatok és érvrendszer, miként az várható, lényegüket tekintve azonosak az utóbbi évszázad összefoglaló kézikönyveivel. Mégis, a könyv kétségkívül hiánypótló, ugyanis megújítva foglalja össze a magyar nyelv urali-finnugor nyelvcsaládba tartozását igazoló tudományos ismeretanyagot. A klasszikus szakirodalom új adatokkal és szempontokkal kiegészített feldolgozásaként világosan prezentálja az urali nyelvcsaládba sorolt nyelvek hangmegfelelési szabályosságait, az alaktani egyeztetéseket, a mondattani sajátosságokat és a szókészlet elemeit, valamint a módszertani kereteket is. A magyar nyelv szókincsére vonatkozóan statisztikai vizsgálatot is ad. Feladatokkal kiegészítve jól használható az egyetemi oktatásban is. Nincs viszont a könyvben parakomparatív hipotéziseket cáfoló rész, és ez nem okoz hiányérzetet. Bár az egyetemi hallgatók, a nyelvrokonság kérdésköre iránt érdeklődő olvasók figyelmét az östörténet mellett többnyire ez a téma szokta felkelteni, egy nyelvészeti szaktudományos műnek nem szükséges tudománytalan ötletekre reflektálnia. (Másutt CSÚCS SÁNDOR is foglalkozott paraelméletekkel, tanulmány- és recenzióíróként, valamint szerkesztőként.)

A másik aktuális, szintén 2019-ben megjelent munkája Reguly Antal életének és tevékenységének bemutatása (CSÚCS 2019b). Ez az év volt Reguly születésének bicentenáriuma, ebből az alkalomból több megemlékezés látott napvilágot, Zircen pedig a nevét viselő

¹ <https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=10006063>

² https://anyanyelvcsavar.blog.hu/2019/09/24/kizartnak_tartom_hogy_a_magyar_nyelv_finnugor_rokonsagat_tudomanyosan_cafoljak

múzeumban állandó látványos kiállítást rendeztek. CSÚCS SÁNDOR monográfiájából Reguly életpályáját ismerhetjük meg, zirci gyermekkorától finnországi utazásain át Szibériába tett útjáig, képet kaphatunk vót, mordvin, mari, udmurt, hanti, manysi gyűjtéseiről, Kalevala-fordításáról, térképeszeti anyagáról és néprajzi gyűjteményéről.

A fentiek mellett szólni lehetne az elmúlt évtizedben íródott tanulmányokról, nagyobb terjedelmű, ismertető értékelésekről is, ezek helyett azonban most a Finnugor Világ folyóiratot emelem ki, ami lényegében CSÚCS SÁNDOR áldozatos szerkesztői-szervezői tevékenységének köszönhetően jelenik meg évente négyszer. A folyóirat igénytelen külseje mögött színvonalas tudományos ismeretterjesztő és szaktudományos tartalmak rejtőznek, köztük saját írásai is. Az írások többsége a magyarországi vagy valamilyen szempontból magyar érdekeltségűnek mondható finnugor eseményről, kiadványról ad hírt, de minden számban van – a tágabb értelemben vett finnugrisztika körébe tartozó – tanulmány is.

S mivel Sándor a Finnugor Világkongresszusok aktív résztvevője, hírei, beszámolóí ezen szervezet tevékenységét is dokumentálják. Az utóbbi években egyre nagyobb aggodalommal követi az oroszországi finnugor népek helyzetét. Sajnos következtetései a finnugor nyelvek és kultúrák fennmaradásának jövőbeli esélyeiről tudományos megalapozottságúak. Valóban nem látszik, hogyan lehetne a jelenben zajló folyamatokat érdemben akárcsak lassítani. Mindenesetre ünnepeltünk tudományos és közéleti tevékenységével mindent megtett, amit meg lehet tenni.

Ennek az alátámasztására végezetül három olyan művet emelnék ki korábbi tudományos munkáiból, amelyek hatása a finnugor nyelvészetben, permi nyelvtörténetben, tehát a tudományosságon túl is érvényesül, és így hozzájárulást jelent egy nyelv – konkrétan az udmurt – dokumentálásán túl annak gyakorlati fennmaradásához is.

A votják nyelv orosz jövevényszavai (CSÚCS 1970, 1972) tudományos újdonsága az, hogy nyelvtörténeti vizsgálatok alapján igazolta (tehát nem nyelven kívüli tényezőkre hagyatkozva), hogy az udmurt nyelv orosz kapcsolatai kiterjedtebben a 19. században kezdődtek, a 16. századnál régebbi jövevényszavak száma marginális.

A votják nyelv tatár jövevényszavai (CSÚCS 1990b) című monográfia a 19. század óta folyamatosan kutatott témát dolgozott fel. Bár megjelenése előtt egy évvel látott napvilágot I. V. TARAKANOV udmurt nyelvész monográfiája, mégis CSÚCS SÁNDORÉ nem csupán a korábbiakat, de bizonyos tekintetben ez utóbbit is meghaladja: az elméleti, módszertani megalapozottság, a nyelvi adatok területi, illetve időbeli változatainak értelmezése, a nyelven kívüli tényezők figyelembevétele eredményezi, hogy a monográfia nem csupán az udmurtológia számára figyelembeveendő. Az adatok prezentálásának módja – az UEW. rendezési elvét követve – teljességgel újszerű volt az udmurtiai nyelvtudományban.

A permi alapnyelv rekonstrukciója (CSÚCS 2005) hasonló módszertani alapokon, megbízható adatokat használva állít fel egy lehetséges nyelvtörténeti korszakolást, rekonstruálva az egyes nyelvi szinteken lezajlott változásokat.

Mindhárom mű nagy jelentőséggel bír az udmurtföldi, többnyire udmurt anyanyelvű nyelvészek, filológusok, és a nyelv iránt érdeklődők szélesebb köre számára is. Egyrészt tudásanyaguk bekerült az Udmurt Állami Egyetem szakos hallgatóinak nyelvészeti, nyelvtörténeti tanulmányaiba. Másrészt inspiráló és presztízs értékű a helyi kutatók és az egész nyelvközösség számára, hogy távoli, finnugor nyelvű ország kutatója foglalkozik az udmurt

nyelvvel. Túlzás nélkül mondható, hogy ilyen módon CSÚCS SÁNDOR azoknak a kutatóknak a sorába tartozik, akik beemelték az udmurt nyelvet a nemzetközi nyelvtudományba.³

Közismert róla az is, hogy több alkalommal járt gyűjtőúton Udmurtiában, tartott számtalan előadást udmurtiai és egyéb oroszországi kongresszuson, szimpóziumon, egyetemi órákat vendégelőadóként az izsevszki egyetemen. Több évtizedes szakmai és baráti kapcsolat fűzi Kelmakov, Valej Kelmakovics udmurt nyelvészhez. Az együttműködésük egyik hozadéka a szintén hiánypótló Chrestomathia sorozat CSÚCS SÁNDOR által írott, Chrestomathia Votjacica kötet (1990a). Ezt nyilván sokan ismerik. A nyelv tömör és informatív összefoglalásán túl a monográfia közölt szövegei is figyelemreméltóak: egy részük 20. század végi beszélt nyelvi szöveg, amelyeket VALEJ KELMAKOV gyűjtött (és később ő is publikálta).

Végül, de egyáltalán nem utolsósorban azt is meg kell röviden említeni, hogy a nagymúltú magyarországi udmurt filológia szélesebb spektrumúvá válásában többekkel együtt Csúcs Sándornak oszlopos szerepe van. Bár Csúcs tanár úr egyetemi óráin⁴ az udmurtológia hagyományos témaköreiben alapos tudást lehetett szerezni, az 1990-es évek elején megszervezte, hogy Valej Kelmakov Budapesten néhány hétig udmurt nyelvet tanítson nekünk, akkori fiatal finnugristáknak. Emlékeim szerint akkor még nagyon innovatív ötletnek számított és talán feleslegesnek is tűnt egy kis finnugor nyelv gyakorlati elsajátíttatása. Ez a Nyelvtudományi Intézet-beli különleges kurzus meghatározó volt feltehetően többünknek is: az udmurt számomra ténylegesen élő nyelvvé változott. A gyakorlati nyelvtudást később többen Udmurtföldön szereztük meg, ahova én legelőször szintén Csúcs tanár úr támogatásával jutottam el. A nyelvismeret az udmurt világ, kultúra jó megismeréséhez, személyes kapcsolatok megteremtéséhez is vezetett.

Ezen az ülésen – habár csupán virtuálisan – részt vesz Valej Kelmakov professzor és az Udmurt Állami Egyetem több nyelvésze is. Reméljük, hogy a következő kerek évfordulón személyesen is köszönhetik Csúcs Sándort, akinek mindannyiunk nevében tőretlen munkakedvet, jó egészséget, további érdekes filológiai tevékenységet kívánok.

Hivatkozott irodalom

- CSÚCS SÁNDOR 1970. A votják nyelv orosz jövevényszavai I. *Nyelvtudományi Közlemények* 72: 323–362.
- CSÚCS SÁNDOR 1972. A votják nyelv orosz jövevényszavai II. *Nyelvtudományi Közlemények* 74: 27–47.
- CSÚCS SÁNDOR 1990a. *Chrestomathia Votjacica*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- CSÚCS SÁNDOR 1990b. *Die tatarischen Lehnwörter des Wotjakischen*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- CSÚCS SÁNDOR 2005. *Die Rekonstruktion der permischen Grundsprache*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- CSÚCS SÁNDOR 2019a. *Miért finnugor nyelv a magyar?* Reguly Társaság – Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- CSÚCS SÁNDOR 2019b. *Reguly Antal élete és műve*. Reguly Társaság, Budapest.

³ Egyéb, Udmurtföldön nem ismert, angol nyelvű összefoglaló kézikönyvek szerzőjeként is, valamint turkui magyar lektor korában, az 1970-es években, az udmurt nyelvet is tanítva.

⁴ Csúcs tanár úr finnugor szakot végzett tanítványai a PPKE finnugor tanszékének hallgatói voltak, de mivel az ELTE Finnugor Tanszékén is tartott szabadon választható szakszemináriumként permisztikai, udmurt nyelvtörténeti kurzust, így én is tanítványának mondhatom magam.

MOLNÁR ZOLTÁN – ZAICZ GÁBOR szerk. 2003. *Permistica et Uralica. Ünnepi könyv Csúcs Sándor tiszteletére*. Fenno-Ugrica Pázmániensia 1. PPKE BTK Finnugor Tanszék, Piliscsaba.

SALÁNKI ZSUZSA
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Hessky Regina 80 éves*

Kedves Regina! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Vendégek!

Ma egy különleges alkalomra gyűltünk össze, hogy egy olyan személyt ünnepeljünk, akinek élete és munkássága elismerést és tiszteletet érdemel. – A mai köszöntés magyar nyelven fog elhangzani; nem a német nyelvi kompetencia hiánya miatt, hanem így lehet a legautentikusabb a laudáció: a köszöntő személye és a köszöntő közötti kommunikáció ugyanis – a német nyelvi órákat és a szakmai konzultációkat leszámítva – 90%-ban magyarul zajlott.

Boldog születésnapot, Isten éltesse, Hessky Tanárnő! Mondom ezt tanítványként, egyetemi hallgatójaként, szakdolgozójaként, doktoranduszaként, majd a sikeres védés után az egyetemi ranglétrát bejárva intézetigazgató egyetemi docensként. Sokunk pályáját jelentősen befolyásolta a személye, mely nem csupán a tudásban, a szakma iránti alázatban jelentkezett, hanem az egymás iránti kölcsönös tiszteletben – a kezdeti alá-, fölrendeltség ellenére is. Számára a legfontosabb a tudás és a tudás legmagasabb szintű közvetítése volt, mely gyakran párosult szigorral, mindezt a jobbító szándék vezérelte. Úgy érzem, a szigor elengedhetetlen feltétele a tanári pályának, ha nem követel a pedagógus, akkor ez könnyen vezethet a tudás minőségi romlásához. Ezt a szemléletet vettem át és vallom én is, valamint próbálom megvalósítani a gyakorlatban.

Szerencsés helyzetben érezhetem magam, mert dolgozhattam vele és tanulhattam tőle hosszú éveken keresztül, nem csupán hallgatóként a lexikográfia órán, majd doktoranduszként, hanem a Grimm-szótárak szerkesztése során, legelőször a Magyar–német kézi-szótár szerkesztő munkatársaként. Nagy megtiszteltetés volt, hogy a szótárprojekt részese lehettem, és valami újat, eddig nem létezőt alkothattunk együtt. Valljuk be, huszonevéves szótárt szerkeszteni nem mindenkinek adatik meg. Nagyon jól emlékszem, hogy dedikáltattam vele a már elkészült Német–magyar kézis�ótár 1. kiadását még a közös szótári munka előtt. A szótár örök emlékként mindig ott van velem az egyetemi irodám polcán a következő bejegyzéssel: „Kriston Renátának – elnéző, méltányos kritikára számítva. Hessky Regina, Budapest, 2001. március 29.”

Hessky Regina 1943. január 1-jén született Garán. Középfiskolai tanulmányait Baján, a Frankel Leó Német Nyelvű Gimnáziumban végezte Kiefer Ferenc osztályában. 1961-ben érettségizett. Ezt követően az Eötvös Loránd Tudományegyetemen tanult 1961-től 1966-ig, ahol angol és német szakos tanári diplomát szerzett. 1966-tól 1970-ig a Külkereskedelmi Főiskolán tanított, majd 1970-ben került az ELTE Német Tanszékére Juhász János szárnyai alá. 1971-ben készítette el bölcsészdoktori disszertációját német közgazdasági szaknyelvből. 1986-ban szerezte meg kandidátusi fokozatát germanisztikából, disszertációjának címe: A ma-

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2023. június 6-i ülésén.

gyar és a német nyelv frazeológiája – kontrasztív vizsgálat. 1995-ben habilitált, habilitációs előadásának címe: Stand und Aufgaben der germanistischen Phraseologieforschung. 1996-tól egyetemi tanár, főbb kutatási területei: kontrasztív leíró nyelvészet, frazeológia, lexikográfia.

1989-től vezette az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a Német Tanszékét, ezt követően a Germanisztikai Intézet megszervezésében is részt vett, ennek megalakulása után az ezen belül működő Német Nyelvészeti Tanszék vezetője volt 1996-ig. Ebben az időszakban és ezt követően is szorosan együttműködött különböző német szakmai intézményekkel és szervezetekkel, részt vett nemzetközi projektekben, számtalan konferencián. Az ELTE mellett a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen is oktatott. 2004-től kezdve a Károli Gáspár Református Egyetem Német Nyelv és Irodalom Tanszékén volt egyetemi tanár nyugdíjba vonulásáig.

Számtalan szótárt (elsődlegesen német–magyar, magyar–német viszonylatban) szerkesztett főszerkesztőként, ezek között találunk kézisztótárt, tanulószótárt, gyereksztótárt is. A szótárakból generációk tanulták és tanulhatják meg felhasználóbarát módon és könnyedén a német nyelvet és annak rejtelmét. Oktatási és kutatási munkája elismeréseként 2008-ban Magyar Felsőoktatási Emlékplakettet kapott, 2015-ben a Magyar Germanisták Társasága Pro Germanistica Hungarica emlékéremmel tüntette ki.

Pályája során fontosnak tartotta a tehetséggondozást, 14 doktorandusz hallgatója volt, ezek közül nagy arányban szereztek doktori fokozatot és maradtak az egyetemi oktatói pályán.

És végezetül a legfontosabb: A család mindig támogató közeg volt számára, 2 gyermeke és 6 unokája töltötte ki és jelenleg is kitölti a mindennapjait.

A volt tanítványok és kollégák nevében kívánok még egyszer nagyon boldog születésnapot és jó egészséget!

KRISTON RENÁTA
Miskolci Egyetem

Hoffmann István 70 éves*

Kedves Pista! Még három hete sincs, hogy népes fővárosi csapat társaságában Debrecenben jártam, ahol még népesebb ünneplő közönség jelent meg az Egyetem egyik előadótermét zsúfolásig megtöltve. Az összegyűlt sereglet mind egyet akart: kezet rázni veled, hetvenedik születésnapod alkalmából, és jókívánságait személyesen átnyújtani neked. Előtte azonban meghallgathattuk Maticsák Sándor köszöntőjét és Ráczi Anita nagyon alapos és szívhez szóló pályaképét. Az utóbbi – Tóth Valéria társszerzőségével – immár el is olvasható annak az emlékkönyvnek az élén, amelyet a köszöntés napján hozzáférhetővé tettek az interneten, és egy elegánsan bekötött példányát át is adták neked az ilyenkor szokásos kellékek (virágcsokor és külön-különféle palackok) társaságában. Már a köszöntő tanulmányok ezer oldalt meghaladó terjedelme is jelzi, hogy sokak szerettek volna ilyen formában is tisztelni előtted, hiszen sokan éreztük annak a mulasztásunknak a sarkallását, hogy végre legyen egy Hoffmann-emlékkönyv is. Ugyanakkor az emlékkönyveknek és

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2023. június 28-i ülésén, Budapesten.

köszöntéseknek van egy olyan velejárója, hogy emlékeztetnek az idő folyására, és egyfajta útjelzőként is szolgálnak. Maticsák Sándor ugyan jelezte, hogy sokfajta időszámítás létezik, akár még a keresztény világ ünnepeit illetően is, de immár elérkezett a budapesti időszámítás szerinti évforduló is.

Amikor megkeresett a Magyar Nyelvtudományi Társaság megemlékezési bizottságának elnöke, hogy elvállalnám-e a budapesti laudációt, örömmel mondtam igent. Ugyanakkor az is világos volt, hogy a második körben már nem kell olyan részletességgel szólnom a pályakép minden eleméről, hanem követhetem az évek során kialakult gyakorlatot: megragadni a csomópontokat, és teret engedni a személyes hangnak.

Hoffmann István 1953-ban született Pápán, és bár debreceni polgár lett, nem felejtette el dunántúli kötődését. Névtanos pályáját is Tapolcafü helyneveiből irt dolgozatával kezdte: nemcsak összegyűjtötte, hanem rendszerezte, fel is dolgozta a település toponimáit. Mindkét munkaművelet fontos volt számára, hiszen a helynévgyűjtés is része a népnyelvi terepmunkának, melynek során szoros kapcsolatba kerülünk mind a tájjal, mind pedig a tájban élő emberekkel. Ez a szoros kapcsolat, a belőle sarjadó tapasztalatok jó esetben egy életen át elkísérik a kutatót, tiszteletre nevelnek a kulturális és nyelvi örökség iránt, de tudományosan is hasznosulnak, ha a nevek magyarázatára kerül a sor.

A múlt század hetvenes éveiben friss szelek fújdogáltak a magyar névkutatásban, különösen a helynevek körül, hiszen Végh József, Ördög Ferenc, Hajdú Mihály és mások irányításával országossá terebélyesedett az a mozgalom, amely célul tűzte ki először Magyarországot, majd a Kárpát-medence magyaralkta vidékei földrajzi neveinek összegyűjtését és módszeres kiadását. Ezzel együtt azonban terítékre kerültek nemcsak a gyűjtés módszertani kérdései, hanem az egységes névelemzés problémái is. Amikor tehát tanáraink ösztönzésére és szervezésében az egyetemi és főiskolai magyar nyelvészeti tanszékek diákjai és diákkörei felvették egymással a kapcsolatot, bőven volt miről eszmét cserélni. Jó szívvel emlékszem vissza azokra az időkre, amikor Hajdú Mihály tanár úr vezetésével Debrecenbe utaztunk, és mindenki beszámolt arról, hogy milyen névtani vagy népnyelvi kutatással foglalkozik, milyen tudományos problémákkal birkózik. Meglepő volt számomra, hogy milyen hamar megtaláltuk a közös hangot, a szerzett tapasztalatokat pedig a további munka során – pl. szakdolgozatírásban, OTDK-pályamunkák elkészítésében – gyorsan hasznosítani tudtuk.

Itt ismerkedtem meg Hoffmann Pistával is, aki felsőbb éves lévén már egy lépéssel előttem járt. Barátságunk azóta is tart, és nemcsak szakmailag, hanem emberileg is megmaradtunk a közös hullámhosszon. Jó arra is visszagondolni, hogy később, tanszékevezetőként is arra törekedtünk, hogy az általunk irányított közösségek folyamatos baráti viszonyban legyenek, és szükség szerint támogassák egymás munkáját. Erre részben a kisebb-nagyobb rendszerességgel sorra kerülő névtani konferenciák adtak alkalmat, részben a már hagyományossá vált síkfőkúti találkozók, ahol kötetlen formában, mégis nagyon hatékonyan vehettük számba egymás eredményeit. Itt nemcsak Debrecen–Budapest diskurzusok folynak, hanem egyre több felsőoktatási intézmény és kutatóhely névtanosai, történészei, régészei boncolgatják a magyar múlt, a magyar helynévadás rejtelmét.

A síkfőkúti találkozók kiváló csapatépítő alkalmak is voltak, mindenekelőtt természetesen a debreceni magyar nyelvészeti tanszék számára, ahol az évek során egyre ütőképebb gárda alakult ki, először kisebb, majd egyre nagyobb projektek számára. Ezek összekötő eleme a történeti helynévkutatás volt, amely egy idő után ismét megtalálta a kapcsolatot a szinkrón névgyűjtéssel is. Hoffmann István érdeme, hogy nagyon tudatosan

egy fő csapásirányra koncentrálni szervezte meg a tanszékét, amely nemcsak több kitüntető címet nyert el, hanem az Akadémia támogatását is, azzal, hogy MTA–DE akadémiai kutatócsoportra adott felhatalmazást és anyagi forrásokat.

A Hoffmann-féle debreceni helynévtörténeti iskola nevéhez számos szép eredmény kapcsolódik. Ezekből kiemelésre kívánkozik A Magyar Névarchívum Kiadványai sorozat, a Helynévtörténeti Tanulmányok évkönyv vagy a Korai magyar helynévszótár (szerk. Hoffmann 2005). Példamutató az a szervezettség is, amellyel a tanszék és a kutatócsoport könyveit, monográfiáit (pl. PhD- és MTA-doktori disszertációit, habilitációs értekezéseit) rendre megjelentetik, igényes tartalommal és csinos külsővel.

Ha már csak ezeket a fórumokat működtetnék a debreceni kollégák, akkor is meglenne a következő évtizedekre vállalt feladatkvóta, és Hoffmann István is hátradőlhetne a karosszékben, mondván: a gépezet működik, a tanítványok is tudják a dolgukat, a jövő biztosítva van. Pista azonban – épp a kiváló csapatára támaszkodva – még nagyobb tervet kovácsolt: olyan adatbázist kell létrehozni, amely befogadja a Kárpát-medence magyar helynévanyagát, legyen az szinkrón vagy diakrón forrásból származó. Így született meg a Magyar Nemzeti Helynévtár mint névtani informatikai rendszer, illetve a Magyar Nemzeti Helynévtár Program, amely koncepcióban, szervezeti és pénzügyi keretben az egész monumentális vállalkozást. Ennek kulcsa az, hogy ünnepeltünk – támaszkodva friss akadémiai levelező tagságára is – valóban nemzeti szintre emelte a helynévgyűjtést, és egy olyan tervvel állt elő, amellyel nemcsak az Akadémia elnökének támogatását nyerte el, hanem más tudományok képviselőivel szövetkezve multidiszciplinárisá tette a vállalkozást. Ha sikerül a nagy tervet végrehajtani, akkor számos kutatóhely és felsőoktatási intézmény közreműködésével egy évtized alatt összegyűlik a Kárpát-medence magyar lakta területeinek helynévanyaga, és mindenki számára hozzáférhetővé válik, legyen az nyelvész, régész, történész, néprajzos, földrajzos vagy laikus érdeklődő. A *nemzeti* jelző tehát nemcsak a kutatók, hanem a felhasználók oldaláról is tartalommal telik meg.

Az előzőekben Hoffmann Istvánt mint kiváló vezetőt és szervezőt mutattam be. Ez a tulajdonsága összefüggésben van vonzó személyiségével, amely mindig derűs, barátságos, mondhatni emberszabású, de nyilván nem mulasztja el a kiadott feladatok számonkérését sem. A hatékonyság azonban nem működhetne kellőképpen, ha maga nem járna elől jó példával. Közismert legendás munkabírása, amely nemcsak a szervezésben merül ki, hanem kiváló tanulmányok, könyvek írásában is megmutatkozik. 1993-ban megjelent kandidátusi értekezése még nem volt vaskos könyv, mégis a magyar névtudomány egyik legsűrűbben hivatkozott alkotásává vált; a címe: Helynevek nyelvi elemzése. (Mivel az első kiadás már szinte hozzáférhetetlen, a Tinta Kiadó 2007-ben újra megjelentette.) Ebben a műben sikerült funkcionális szemléleten alapuló koherens rendszert kidolgozni, amely mind a szinkrón, mind a diakrón vizsgálatokban jól használható, sőt a szemelynevek rendszertörténeti megközelítésében is számos szempontokat nyújt. – A következő tudományos fokozatszerzési szakaszban ismét a rendszeres feldolgozás igényével állt elő: akadémiai doktori értekezésében az egyik kiemelt nyelvelméünknek, a Tihanyi alapítólevélnek a monografikus feldolgozására vállalkozott (A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás, 2010). Bárczi Géza általános nyelvtörténeti munkájához képest (A Tihanyi apátság alapítólevele mint nyelvi emlék, 1951) egy célzottan onomasztikai megközelítést választott, ezen belül is a nyelvelmélek zömét kitevő helynevek analitikus és összegző, azaz névrendszertani bemutatását. Már ebben a monográfiájában is példát

mutatott arra, hogy milyen komplex módszereket kíván meg az etimológián túlmutató (de arra is támaszkodó) helynévrekonstrukció.

A széles körű tapasztalatokra, nagy névállományra, kiérlelt módszertanra épülő monografikus igény jelenik meg abban az összegzésben is, amelyet közvetlen munkatársai-val, Tóth Valériával és Rácz Anitával írtak, Régi magyar helynévadás. A korai ómagyar kor helynevei mint a magyar nyelvtörténet forrásai címmel (2018). Ennek tömörített, angol nyelvű változata (History of Hungarian Toponyms) már 2017-ben elkészült, hogy megjelenhessék a Debrecenben megrendezett nemzetközi névtani kongresszusra (ICOS), és öregbítse a magyar névtudomány egyre erősödő hírnevét.

Hoffmann István sikereit folyamatosan nyomon követve, jó érzéssel tölt el, hogy személyében ismét van névtanos akadémikusunk, aki megbecsüléssel és innovatívan viszonyul nagy elődjeinek, Pais Dezsőnek, Bárczi Gézának, Melich Jánosnak, Kniezsa Istvánnak, Kiss Lajosnak, Benkő Lorándnak és másoknak teljesítményéhez, és soha nem tudta elfogadni azokat a véleményeket, amelyek megkérdőjelezték a névtan tudományos státusát és társadalmi hasznosságát. Ezt a hozzáállását nemcsak látványos egyéni és kutatócsoporti munkával támogatja meg, hanem nyílt, élénk vitastílusával is. Pista tud hevesen vitatkozni, de távol áll tőle minden személyeskedés vagy sértő szándék. Szenvedélyével magával ragadja a fiatalokat is, akik szívesen hallgatják és követik. Ilyenkor elgondolkodom, hogy milyen kár lenne, ha nyugdíjba menne, miközben talán már az ilyenkor kirendelt „sétálóidőt” is letöltötte. Látva azonban a tudományos aktivitását, a Magyar Nemzeti Helynévtár munkálataiban való intenzív részvételét, a nyugdíjas státus inkább csak virtuálisan jelenik meg nála. Mégis arra ösztönözném, hogy töltsön egyre több időt szerető családjára egyre bővülő körében.

Kedves Pista! Kívánom, hogy a Sors tartson meg erőben és egészségben; őrizd meg azt a kedves, őszinte, sallangoktól és hiúságtól mentes természetedet, jó humorodat, amellyel már fiatal korodban is sok barátot és követőt szerezted. Isten éltesse!

Hivatkozott irodalom

- BÁRCZI GÉZA 1951. *A Tihanyi apátság alapítólevele mint nyelvi emlék*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- HOFFMANN ISTVÁN 1993. *Helynevek nyelvi elemzése*. Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvészeti Tanszéke, Debrecen.
- HOFFMANN ISTVÁN 2010. *A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- HOFFMANN, ISTVÁN – RÁ CZ, ANITA – TÓTH, VALÉRIA 2017. *History of Hungarian Toponyms*. Buske.
- HOFFMANN ISTVÁN – RÁ CZ ANITA – TÓTH VALÉRIA 2018. *Régi magyar helynévadás*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- HOFFMANN ISTVÁN szerk. 2005. *Korai magyar helynévszótár. 1000–1350. I. Abauj–Csongád vármegye*. Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, Debrecen.
- KIS TAMÁS – RÁ CZ ANITA – RESZEGI KATALIN – TÓTH VALÉRIA szerk. 2023. Kösöntő könyv Hoffmann István 70. születésnapjára. *Magyar Nyelvjárások* 61.
- RÁ CZ ANITA – TÓTH VALÉRIA 2023. Hoffmann István hetvenéves. In: KISS–RÁ CZ–RESZEGI–TÓTH szerk. 2023. 9–18.

JUHÁ SZ DEZSŐ
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem